

Opracowała: Grażyna Handzel

Program edukacji plastycznej na etapie przedszkolnym „ Z wyobraźnią dziś, jutro, zawsze”.

I. Założenia programowe.

Program edukacji plastycznej został opracowany na podstawie założeń programu autorskiego mgr Stanisława Szarka i przystosowany do pracy z dziećmi w przedszkolu. Celem napisania i wdrożenia programu jest podniesienie poziomu plastycznego dzieci, uwrażliwienie ich na piękno świata oraz zwiększenie nacisku na rozwój wyobraźni. Zamierzeniem programu jest aby każde dziecko bez względu na swoje predyspozycje plastyczne, tworząc własne „dzieło” odczuło, że odnosi sukces a poniesiony trud przynosi wymierne efekty w postaci kolorowego, bogatego w szczegóły rysunku, eksponowanego w różnych miejscach w przedszkolu jak i poza nim.

II. Cele edukacyjne programu.

1. Rozwijanie i pogłębianie wrażliwości i wyobraźni dziecka poprzez ukierunkowanie metod wychowawczo – dydaktycznych na działalność zabawowo-twórczą.
2. Poznawanie środowiska twórczego (galerie sztuki, muzea, artyści itp.), kontakt bezpośredni z dziełem sztuki, artystą – tworzenie nawyku zwiedzania miejsc kultury.
3. Uczenie potrzeby wyszukiwania i dobierania różnych technik plastycznych koniecznych do własnej twórczości.
4. Kształcenie nawyków do prawidłowego funkcjonowania w środowisku rówieśniczym – kultura osobista, przestrzeganie norm współzycia w grupie, współdziałanie, współpraca.
5. Kształtowanie osobistych cech charakteru: obowiązkowość, rzetelność, wytrwałość, samodzielność, otwartość, odwaga, kreatywność, tolerancja itd., poprzez inspirującą tematykę w twórczości plastycznej.
6. Wyrabianie potrzeby ukazywania w miejscach publicznych swoich prac plastycznych, tworzenia galerii dziecięcych, organizowania wernisaży, czynnego brania udziału w konkursach.
7. Uaktywnianie potrzeb wspólnego tworzenia – zabawy dziecka z rodzicami.

III. Metody pracy z dziećmi.

1. Wprowadzanie dzieci w odpowiedni klimat (pobudzanie wyobraźni), ukierunkowany na chęć tworzenia.
2. Stosowanie tematów pobudzających wyobraźnię dziecka, prowokujących do samodzielnego myślenia.
3. Wycieczki środowiskowo – poznawcze (muzea, galerie, izby regionalne, skansen itp.).
4. Organizacja i pełne współuczestnictwo w tworzeniu wystaw dziecięcych w miejscach publicznych zarówno przez dzieci, nauczycieli jak i rodziców.
5. Aktywizowanie, zainteresowanie oraz inspirowanie dziecka do działań twórczych poprzez wprowadzenie metody poszukującej, która stwarza sytuację problemową i doprowadza do potrzeby indywidualnego podejścia do tematu.

IV. Oczekiwane efekty.

- Dziecko nie ma problemów z wyobrażaniem sobie różnych nietypowych sytuacji, zdarzeń itp.(odpowiednio rozwinięta wyobraźnia).
- Samodzielnie dobiera technikę tworzenia swojej pracy.
- Odważnie stosuje kolory, dokładnie wypełnia pracę kolorystycznie.
- Współpracuje w zespole z kolegami i koleżankami.
- Umie rozróżnić dobro od zła w swojej twórczości.
- Czuje potrzebę uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych (wystawa, wernisaż itp.).
- Wprowadza własną inwencję, wielość treści w swojej pracy.
- Czynnie uczestniczy w zabawie twórczej (wydarzenie artystyczne).
- Docenia systematyczność, rzetelność i uczciwość twórczą w swojej pracy plastycznej.

PROPONOWANA TEMATYKA ZAJĘĆ PLASTYCZNYCH

1. Trawka broni się przed spadającym śniegiem – otworzyłem oczy, a na dworze było białe

- *Pierwszy śnieg robi na dzieciach duże wrażenie. Gdy za oknem robi się białe, pytamy dzieci jak trawka sobie radzi w takim przypadku, jak broni się przed śniegiem, czy nachylając się, tworzy dla najmniejszych zwierzątek schronienie? A może pod tym zasypianym światem rozgrywa się jakieś wydarzenie? – Odpowiedzi na te pytania oczekujemy od dzieci.*
 - *technika mieszana (farby plakatywne, pasta do zębów, patyczki, kredki)*

2. Rozmowa stracha na wróble z bałwankiem.

- *Zarówno jesień jak i zima posiadają w swoim krajobrazie niezwykle istoty. Jedna to strach na wróble, a druga to bałwanek śniegowy. Czy możemy sobie wyobrazić takie spotkanie? O czym mogliby ze sobą rozmawiać? Pewnie każdy z nich mówiłby o swoim powołaniu, swojej pracy. Może opowiedzieliby sobie o niezwykłych przygodach jakie przeżyły? Jakie krajobrazy towarzyszą każdemu i czy mają swoich przyjaciół, których warto poznać?*
 - *technika dowolna, można stworzyć inscenizację ze zrobionych przez dzieci lalek.*

3. Taniec słońca z chmurkami.

- *Zjawiska zachodzące w przyrodzie nieraz wprawiają w zachwyt obserwatorów. Chmurki odgrywają swoje niesamowite role zarówno w parze z wiatrem jak i ze słońcem. Powstają na niebie obrazy jakich nie namalował jeszcze żaden malarz. A gdyby do tego dołączyła tęcza, to już na pewno musiałaby to być kraina baśniowa. Chmurki lubią ukazywać różne postacie, czasem budowle i oczekują, że dzieci odgadną treść tego niebiańskiego obrazu. Może same dzieci potrafią stworzyć obraz z chmurki, słońca i wiatru? Może my dorośli domyślimy się co dzieci ukryły w chmurkach?*
 - *technika mieszana (można zasugerować użycie waty, bandażu, farb akwarelowych, plasteliny itp.)*

4. Co motylek zobaczył w trawie?

- *Świat najmniejszych zwierzątek zawsze interesował dorosłych. Niestety, są oni zbyt duzi i muszą prosić o pomoc dzieci aby opowiedziały jak tam jest. Dzieci zamieniają się w motylki i w swojej wyobraźni odkrywają świat pomiędzy ździebełkami traw. Każde dziecko widzi inny obraz i próbuje go przedstawić plastycznie. W swoich pracach dzieci ukazują poznane wcześniej na zajęciach zwierzątka. Zwierzątka powinny być dużo powiększone jak również trawka.*
 - *technika: farby plakatowe, patyczek lub wg własnego uznania.*

5. Dobry smok w krainie zła (lub odwrotnie).

- *W życiu ścierają się ze sobą dobro i zło. Najlepiej byłoby gdybyśmy otaczali się samym dobrem, ale niestety tak nie jest. W bajkach również nasi wspaniali bohaterowie zmagają się ze złem, walczą i wygrywają zarówno ze złą czarownicą czy smokiem. Co trzeba robić aby być dobrym? Jak przeciwstawiać się złu? Jak może wyglądać kraina, w której znajduje się samo zło? Czy przybycie do tej krainy dobrego, życzliwego, uśmiechniętego smoka coś zmieni? Pewnie zobaczymy to na rysunkach dzieci.*
 - *technika dowolna.*

6. Stworzyłem sobie przyjaciela i dałem mu nazwę.

- *Przyjaźń jest jednym z najpiękniejszych i najbardziej potrzebnych uczuć we współczesnym świecie. Każdy człowiek potrzebuje takiego swojego przyjaciela, którego może znaleźć wśród kolegów, koleżanek, wśród postaci bajkowych czy też w świecie zwierzątek. Takemu przyjacielowi możemy się zwierzać ze swoich trosk, możemy się nim opiekować, z nim się bawić. Możemy też takiego przyjaciela sobie stworzyć i go nazwać. Czy potrafimy? Czy umieścimy go w jakiejś wymyślonej, kolorowej krainie gdzie razem podziwiamy nieznaną świat?*

Tworzymy formę przestrzenną, malarską lub opisową. Samodzielnie dobieramy technikę.

7. Halo, Baba Jaga zgłoś się – współczesne poszukiwanie bohaterów znanych bajek.

- *Wszystkich opanowała magia telefonów komórkowych. Świat bajek musi się zreformować i żeby dalej żyć z dziećmi w dobrej komitywie powinien nieco dostosować się do czasów współczesnych. Dzieci mogą dzwonić do wybranej postaci z bajek, np. do Baby Jagi i zapytać co planuje na*

wakacje. Można pogadać ze Smokiem wawelskim, umówić się na pogawędkę o Krakowie, zmienić wersje wydarzeń i uratować księżniczkę, przestrzec telefonicznie Czerwonego Kapturka przed złym wilkiem itd.

Należy stworzyć listę bohaterów bajkowych, nadać im umowne numery telefonów a następnie dzieci losują numer jednej z postaci i malują scenę którą wynegocjowały z wybranym bohaterem. Opowiadają o zmianach jakie zaistniały w danej bajce postępując się swoją pracą.

Technika dowolna.

8. Świat najmniejszych zwierzątek i ja.

- *Na świecie jest bardzo dużo zwierząt, których jeszcze nie znamy. Są one tak duże jak słoń czy żyrafa oraz tak małe jak mrówka czy biedronka. Są też zwierzątka, które możemy zobaczyć tylko przez szkło powiększające. Dzieci jednak mają doskonałą wyobraźnię i potrafią zmniejszyć się do wielkości główki od szpilki i zaobserwować te najmniejsze zwierzątka. Ale czy to będzie bezpieczne? Czy poradzą sobie w tym tajemniczym świecie maleńkich istot? Jakie mogą spotkać ich przygody? Pewnie obejrzymy te przeżycia na rysunkach dzieci.*

Należy dzieciom udostępnić szkło powiększające, przez które będą oglądać różne bardzo małe przedmioty.

Technika: plastelina, pastele olejne, kredki lub wg własnego pomysłu.

9. Płonące ptaki z innej galaktyki – czy możemy się zaprzyjaźnić? (Kontrasty kolorystyczne).

- *Ogień pomimo, że jest bardzo niebezpieczny i należy obchodzić się z nim niezwykle ostrożnie może być i jest pożyteczny dla człowieka. W bajkach różnie z tym ogniem bywa, zresztą podobnie jak w życiu. Jednak na naszą planetę przyleciały ogniste ptaki z innej galaktyki. Ich przepiękne skrzydła mieniły się kolorami przypominającymi ogień. Bardzo ciepłymi kolorami. Na niebie kontrastowały z błękitem. Słońce jakby rozpoznało w przybyszach swoich dalekich krewnych i mocniejszymi promieniami wskazywało ptakom kierunek. Do kogo te piękne istoty przyleciały?*

Dzieci poznają kolory ciepłe i zimne. W zestawieniu kolorów ciepłych i zimnych powstają kontrasty kolorystyczne.

Technika: farby plakatowe, plastelina, kredki, pastele olejne.

10. Gdzie ukryłem swoje ulubione zwierzątko?

- *Pomiędzy różnorodną roślinnością, rzeczami wymyślonymi, dziecko ukrywa swoje zwierzątko. Czy potrafimy po zakończeniu pracy wypatrzeć w tym gąszczu ukrytą istotę?*

Szukamy z wielkim zainteresowaniem zwierzątka, podziwiamy pomysłowość dziecka, stosowanie różnorodnych roślin, które skutecznie maskowały ukrytą zagadkę.

Technika: kredki, plastelina, wydzieranka.

11. Konstruujemy pojazdy dla zimy, lata, jesieni i wiosny. Ciekawe czy mój tata odgadnie?

- *Każda z czterech pór roku reprezentowana jest przez kogoś bardzo ważnego jak np. króla, królową, księżną czy księcia. W bajkach najczęściej poruszają się one za pomocą karet, pięknych złotych sań czy na latających dywanach. Dzisiaj pewnie wyglądałoby staroświecko na ulicach miast, gdzie poruszają się szybkie samochody a na niebie ogromnie szybkie samoloty. Dlatego też dzieci muszą skonstruować dla przedstawicieli pór roku godne ich pojazdy. Może kolorystycznie upodobnią się do wybranej pory roku?*

Omawiamy każdą z pór roku, zastanawiamy się nad ich kolorami, temperamentem, szukamy zasadniczych różnic.

Technika: farby plakatowe, collage.

12. Na czym latałyby dzisiaj czarownice? – interpretacja dowolna.

- *Dzieci znają z bajek szereg historii związanych z czarownicami, które niestety nie cieszą się dobrą opinią w tym zaczarowanym świecie. Są złośliwe, brzydkie i latają na miotłach, ale mimo to, dzieci choć się trochę ich boją, to nie wyobrażają sobie bajki bez nich. Czy można uwspółcześnić zachowanie czarownic, ich pojazd, ich wygląd? Rozwiązanie tego problemu pozostawiamy dzieciom.*

Technika; pastele olejne, kredki, plastelina.

13. Drewniana rodzinka – dom, samochody, ludzie z drewna.

- *Jepetto stworzył drewnianego pajacyka „Pinokia”, którego niezwykle przygody rozeszły się echem po całym bajkowym świecie, a opowiadane lub czytane dzieciom sprawiały im wiele doznań w identyfikowaniu się z tym drewnianym bohaterem. Może nie wszystkie jego przygody godne były naśladowania, ale niektóre tak. Czy moglibyśmy stworzyć całą drewnianą rodzinkę, którą umiejscowimy w drewnianym miasteczku, gdzie są drewniani ludzie, zwierzęta i samochodziki?*

Technika: rzeźba z plasteliny lub modeliny, kredki, pastele olejne.

14. Miasto, ludzie, uformowani wg wybranego przez dziecko zawodu np. piekarz – wszystko stworzone z pieczywa, murarz – wszystko z cegieł itd.

- *Aby dzieci poznały różne zawody, najlepiej byłoby zorganizować wycieczki do miejsc pracy np. cegielni, piekarni, zakładu mechanicznego, drukarni itd., oraz zaprosić do przedszkola, szkoły przedstawicieli tych zawodów, którzy dzieciom przybliżą charakter swojego zawodu. Czy na wzór drewnianej rodzinki można stworzyć krainę uformowaną wg wybranego przez dziecko zawodu, np. piekarz – wszystko stworzone z pieczywa, murarz – wszystko z cegły itd.*

Technika: plastelina, kredki, pastele olejne, rzeźba.

15. Awaria maszyny czasu.

- *Wymyślona i narysowana przez dzieci maszyna czasu podczas startu ulega awarii. Niestety wybrana przez dzieci data została już uruchomiona. Nauczyciel powinien za pomocą najprostszych metod (światło, różne odgłosy) stworzyć atmosferę niepokoju. Dzieci w swojej wyobraźni opuszczają statek – maszynę czasu, otwierają oczy i wymyślony krajobraz przelewają na kartkę. Po kolei opowiadają inspirując się swoim rysunkiem, dokąd dotarli, kogo spotkali, co przeżyli.*

Technika: dowolna

16. Maszyna do śmiechu.

- *Dzieci wymyślają różne przedmioty, zabawki, które je rozśmieszają. Czy z tych śmiesznych rzeczy można stworzyć coś śmiesznego? Połączenie tych przedmiotów powinno stworzyć maszynę do śmiechu. Czy to się uda? Przypominamy dzieciom wycieczkę do cyrku, na plac zabaw, wyszukujemy stare zabawki, z których można jeszcze coś wymontować.*

Technika: formy przestrzenne, rysunek kolorowy, malowidło.

17. Góry lodowe niosą w sobie wiele tajemnic – spróbujemy je odkryć. Czy rzeźby są takimi odkrytymi tajemnicami?

- *Wiele razy dzieci widziały pięknie uformowane góry, które niewątpliwie mają w sobie wiele tajemnic. Rzeźbiarz wydobywa z kamienia jakiś kształt, jakąś postać czy inną figurę, które później ozdabiają ulice, place czy parki. Może dzieci zabawią się w odkrywanie tajemnic ukrytych w narysowanych przez nauczyciela konturach gór o bardzo dziwnych kształtach. Może narysowane przez dzieci „odkrycia” ulepimy z plasteliny i ozdobimy nimi jakąś korytarzową szafkę?*

Technika: rysunek kolorowy, rzeźba.

18. Panny jak motyle, panowie nie do poznania – bal karnawałowy (nastrój, moda, ruch).

- *Bal karnawałowy wymaga oryginalnego przebrania. Czym jest ono barwniejsze, weselsze czy zagadkowe tym lepiej. Do takiego balu należy przygotować się bardzo sumiennie. Przydatne są w takim przypadku bajki, w których występują postacie w charakterystycznym przebraniu np. „Kopciuszek”, „Kot w butach” itd. Może dzieci same zaprojektują strój na bal karnawałowy? Jednocześnie musimy pamiętać o wystroju sali balowej aby dobrze komponował się z naszym strojem.*

Technika: collage, pastele olejne, farby plakatowe, kredki, skrawki materiałów.

19. Świat kreskówek – opis plastyczny przeżytej przygody w formie historyjki obrazkowej.

- *Czy można opowiedzieć komuś bliskiemu o niezwykłej przygodzie, która mi się przydarzyła posługując się tylko rysunkiem? Oczywiście. Do tego celu musimy podzielić kartkę na kilka, kilkanaście pól, w których będziemy rysować swoje opowiadanie. W takim opowiadaniu musi być rozpoczęcie (zapoznanie postaci, planów), rozwinięcie (narysowanie przygody) oraz zakończenie (podsumowanie wydarzeń, określenie czy była wesoła czy nie). Takim prostym językiem możemy porozumieć się z wszystkimi dziećmi na świecie. W podobny sposób powstają filmy rysunkowe dla dzieci.*

Technika: ołówek, kredki kolorowe

20. Przygoda rodziny barw.

- *Tata Kolor wysyła w świat swoje trzy córki: Czerwoną, Niebieską i Żółtą. Po upływie kilku lat zaniepokojony tym, że nie wracają, postanawia je poszukać. Dociera do miejsca gdzie wszystko jest z cegły. Która z córek może tu być? Dzieci odgadują, następnie wysyłamy ojca do krainy gdzie wszystko jest porośnięte niebieskimi kwiatkami, potem kraina żółta itd. Historie z kolorowymi krainami możemy mnożyć, dzięki czemu dzieci poznają nie tylko kolory podstawowe, pochodne ale i inne.*

Technika: Farby plakatowe.

21. Ogród zmysłów.

- *Zajęcia poprzedzone są wiadomościami o zmysłach, o znaczeniu zmysłów dla człowieka. Czy można narysować zmysły? A może pod postacią kwiatów? Dzieci wymyślają kwiaty; wzroku, węchu, dotyku, smaku, słuchu. Taki ogród musi być bardzo ciekawy. Zgromadzone ze sobą kwiaty zmysłów tworzą rodzinę – ogród. Zajęcia można urozmaicić poprzez tworzenie w plastelinie, modelinie lub w glinie.*

Technika: kredki, pastele olejne, rzeźba.

22. Super strażnik naszej okolicy.

- *Wskazana wcześniejsza rozmowa z dziećmi na temat bezpieczeństwa, ochrony, postaci fantastycznej, dobrej itp. Dzieci tworzą postać, do której mają całkowite zaufanie. Wymyślają ubiór, pojazd, którym super strażnik się porusza, sytuacje trudne, w których sprawdza się pomoc naszego wymyślonego przyjaciela. Dobrze byłoby na takie zajęcia zaprosić policjanta, który opowiedziałby o swojej pracy, obiecałby dzieciom wprowadzenie niektórych wymyślonych przez dzieci rekwizytów do swojej codziennej pracy.*

Technika: pastele olejne, kredki, farby.

23. Awantura z kwietniem - pletniem.

- *Denerwuje nas ta niesystematyczność pogody. A może u nas jest podobnie? Czy dzieci zauważyły u siebie lub innych ludzi taką zmienność np. raz się uśmiechamy a po chwili jest nam smutno? Do jakiej pory roku można takie zachowania porównać, czy kwiecień jest taką porą roku? Czy dzieci znają przysłowie ludowe o kwietniu – pletniu? Może narysujemy taką sytuację gdzie wszystko jest zmienne, kolory mieszają się ze sobą, są kreski proste i krzywe, jest wiatr i słońeczko, są chmurki oraz niebo czyste, jest trochę zimy i trochę lata.*

Technika: kredki, plastelina (bardzo małe kuleczki plasteliny dzieci rozgniatają na swoim rysunku tworząc plamy czystych kolorów.

24. Wiosna zaskoczyła nas swoim pojazdem – jak ten pojazd wygląda?

- *Czy Pani Wiosna powinna mieć swój pojazd, którym triumfalnie wjechałaby do naszego kraju, przed którą uciekłyby resztki zwlekającej z odejściem zimy? Czy pojazd ten powinien być groźny czy wesoły, czy powinien być ozdobiony pięknymi wiosennymi kwiatami, otoczony ptaszkami, motylami? A może dzieci wyjdą na spotkanie Pani Wiosny i wręczą jej swoje piękne obrazki, dzięki którym Wiosna wybierze sobie*

najciekawszy pojazd. Może dzięki temu szybciej dotrze tam gdzie jest bardzo zimno, gdzie oczekują na nią inne dzieci.

Technika: Farby plakatowe, kredki.

25. Kraina smakowitości – jakim warzywem, owocem, ciastkiem chciałbym być?

- *Wyobraźmy sobie, że znaleźliśmy się w takiej krainie, gdzie wszystko co rośnie, leży, góry, drzewa, chmury a nawet słońce są niesamowicie smacznym kąskiem, który chętnie widzielibyśmy codziennie na naszym talerzu. Namalujemy taką krainę, a dla niepoznaki przeberzemy się w wybrany owoc, warzywo czy ciastko i umieścimy siebie wśród tych smakowitości. Ciekawe, czy mama zorientuje się w jaką smakowitość przebrałem się ja. Zajęcia powinny być poprzedzone pokazem warzyw i owoców oraz ich omówieniem.*

Technika: pastele olejne, kredki, wydzieranka.

26. Lalka marsjanka – jak wyobrażam sobie istotę pozaziemską?

- *Dzieci nieraz słyszały o innych planetach, o istotach pozaziemskich, które co jakiś czas odwiedzają prawdopodobnie również Ziemię. Trudno je spotkać, bo albo są bardzo dobrze ukryte, albo ich nie ma, bo są wymyślone. Ale my musimy być przygotowani na spotkanie z istotą np. z Marsa i musimy jej pokazać nasze najlepsze ziemskie zalety takie jak: dobroć, pomaganie innym, pracowitość czy gościnność. Dobrze byłoby również pokazać się od strony naszej twórczości. Może moglibyśmy się zaprzyjaźnić? Poznałbym ją z bohaterami moich bajek. Zaprojektujemy i wykonamy „lalkę Marsjanę”, którą w razie odwiedzin ofiarujemy naszym kosmicznym przybyszom.*

Technika: pastele olejne, kredki, szmatki, drucik, papier kolorowy, guziki itd. (rzeczy potrzebne do stworzenia lalki – kukietki).

27. Zaplanuję sobie wakacyjną przygodę. Jaką postać wezmę ze sobą, do jakiej krainy się udam?

- *Kiedy planujemy wakacyjny wyjazd, zawsze bierzemy ze sobą niezbędne rzeczy, takie jak: ubranie, sprzęt sportowy, przybory do codziennej higieny ciała oraz kredki i blok rysunkowy aby narysować, utrwalić wszystkie piękne krajobrazy czy ciekawe przygody podczas naszej podróży. Wcześniej jednak możemy plastycznie zaplanować sobie niesamowitą przygodę, w przedziwnej krainie gdzie bohaterami będą postacie z moich ulubionych bajek. Dzieci po narysowaniu swoich przygód powinny przed całą grupą opowiedzieć o swoich pomysłach, chcąc zainteresować innych do swojej oferty podróżniczej.*

Technika: plastelina, kredki, pastele olejne.

Program plastyczny „Z wrażliwością dziś, jutro, zawsze” zawiera treści programowe dostosowane do potrzeb rozwojowych dzieci przedszkolnych. Jest ukierunkowany na rozwój wyobraźni i wrażliwości dziecięcej poprzez działalność zabawowo twórczą w czasie której wyreżyserowane przez nauczyciela problemy prowokują dzieci do twórczych rozwiązań. Realizacja treści programowych pozwala dziecku na czynne korzystanie z dóbr kultury jakimi są muzea, galerie, skanseny itp., jak i współuczestnictwo w tworzeniu wystaw dziecięcych. Zachęca małych twórców odpowiednimi tematami, atmosferą, nowymi technikami do tworzenia.